

Hoe lezen en waarderen aios huisarts-geneeskunde *Huisarts en Wetenschap*?

Koos Jongebreur

Inleiding

Het bestaansrecht van *Huisarts en Wetenschap* (H&W) berust voor een groot deel op de belangstelling van de doelgroep: huisartsen. Incidenteel vinden er daarom lezersonderzoeken onder huisartsen plaats.¹ Onder de toekomstige generatie huisartsen, de huisartsen in opleiding (aios), is nog geen lezersonderzoek verricht. Hun mening als lezers, toekomstige onderzoekers en misschien wel redactieleden is echter misschien nog wel belangrijker dan die van huisartsen die al langer praktiseren. Om vast te stellen of aios H&W lezen en hoe ze het beoordelen, verzocht ik hen een vragenlijst in te vullen. Ik wilde ook achterhalen of en hoe de aios de informatie uit het blad in de dagelijkse praktijk gebruiken.

Methode

Procedure en populatie

Verspreid over juni, juli en augustus 2007 stuurde ik 1556 aios van alle 8 opleidingsinstituten een e-mail waarin ik hen uitnodigde

Samenvatting

Jongebreur JA. Hoe lezen en waarderen aios huisartsgeneeskunde *Huisarts en Wetenschap*? *Huisarts Wet* 2008;51(6):277-9.

Inleiding Een lezersonderzoek onder huisartsen in opleiding (aios) is nooit eerder verricht, terwijl hun mening belangrijk is voor de toekomst van H&W. Daarom vroeg ik aan alle aios huisartsgeneeskunde wat zij van H&W vonden door middel van een internetenquête.

Methode Ik stuurde 1556 aios van alle 8 opleidingsinstituten een e-mail met een link naar de enquête. Deze bestond uit 11 meerkeuzevragen en een open vraag.

Resultaten In totaal vulden 432 aios de enquête in, een respons van 28%. Van de respondenten krijgt 97% H&W thuis; 80% noemt H&W interessant, goed leesbaar en informatief. De best scorende rubriek is de NHG-Standaard, de minst scorende rubriek het NHG-nieuws. Tijdens het onderwijs op de instituten en tijdens leergesprekken in de praktijk wordt H&W door ruim 50% minder dan eenmaal per maand gebruikt.

Beschouwing Hoewel H&W onder aios goed scoort kan het tijdschrift meer worden gebruikt tijdens het onderwijs. Sommige rubrieken verdienen een opknopbeurt. Ook ingezonden stukken van aios zelf zijn zeer welkom, dat gebeurt nu nog te weinig.

Academisch Medisch Centrum Amsterdam, Meibergdreef 15,
1105 AZ Amsterdam: J.A. Jongebreur, aios huisartsgeneeskunde.
Correspondentie: jongebreur@gmail.com
Mogelijke belangenverstrengeling: niets aangegeven

deel te nemen aan dit onderzoek. In die e-mail stond eveneens een link naar de online-enquête.

Enquête

Om de vragen van deze online-enquête op te stellen, maakte ik gebruik van een recent artikel over het opstellen van web-based enquêtes.² De enquête bestond uit elf meerkeuzevragen en één open vraag. Zo kregen de aios enkele vragen voorgelegd over hun opleidingsinstituut en het opleidingsjaar waarin ze zaten. Daarnaast moesten ze enkele vragen beantwoorden over hun leesgedrag met betrekking tot H&W, het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* (NTvG) en *Medisch Contact* (MC), en de tijd die ze daaraan besteden.

Ik vroeg hen ook welke typering van H&W het best bij hun mening aansluit. Ze konden kiezen uit tegengestelde omschrijvingen, bijvoorbeeld: interessant – saai. Daarna volgden vragen over de bruikbaarheid van H&W in de praktijk, bijvoorbeeld tijdens leergesprekken en op de terugkomdagen. Komen er genoeg verschillende onderwerpen aan bod? Vinden aios de gepubliceerde onderzoeken interessant?

Tot slot konden de aios een oordeel geven over de verschillende rubrieken. Lezen ze die en zo ja, wat is hun oordeel daarover? De aios konden aangeven wat ze zich nog herinnerden van de laatste H&W die ze gelezen hadden.

Resultaten

Van de 1556 aios vulden 432 de enquête in – een respons van 28%. Van deze respondenten zat 42% in het derde jaar van de opleiding, 29% in het tweede jaar en 29% in het eerste jaar. *Tabel 1* geeft het aantal respondenten weer per universiteit.

Tabel 1 Aantal aios per instituut die per e-mail een uitnodiging kregen en het aantal reacties per instituut

Instituut	n	Respons	Respons %
Amsterdam AMC	253	60	23
Amsterdam VU	191	13	7
Groningen	150	48	32
Leiden	176	69	39
Maastricht	142	49	34
Nijmegen	248	61	24
Rotterdam	191	70	36
Utrecht	205	62	30
Totaal	1556	432	28

Leesgedrag

Van alle respondenten krijgt 97% het blad thuis op de mat en op een enkeling na leest iedereen H&W ook (98%). De tijd die de aios daarin steken varieert. De grootste groep leest een half uur tot een uur in H&W, een klein deel neemt meer tijd (*tabel 2*).

Wat is bekend?

- ▶ Bijna alle aios huisartsgeneeskunde krijgen H&W thuis.
- ▶ Rubrieken als de NHG-Standaarden zijn onder aios populair omdat veel vragen van de kennistoets erop gebaseerd zijn.

Wat is nieuw?

- ▶ H&W verrichtte nog nooit een lezersonderzoek onder aios en het is ook het eerste lezersonderzoek dat door middel van een internetenquête werd afgenomen.
- ▶ Alle respondenten lezen H&W en waarderen het, maar het blad zou meer bij het onderwijs betrokken moeten worden.

Bijna de helft (46%) leest het NTvG en veel respondenten (83%) lezen ook MC. Daar steken ze minder tijd in dan in het lezen van H&W, gemiddeld zo'n 10 tot 30 minuten per nummer.

Tabel 2 Leestijd voor H&W en percentage aios per leestijd

Leestijd	% aios
< 10 minuten	5
10-30 minuten	22
30-60 minuten	38
1-2 uur	27
> 2 uur	8

Oordeel over de inhoud

Vier van de vijf aios vinden H&W interessant, goed leesbaar en informatief. Een even grote meerderheid noemt de gepubliceerde onderzoeken interessant, terwijl 15% ze oninteressant vindt. De overgrote meerderheid (89%) is van mening dat er in de onderwerpen voldoende variëteit is. Het blad wordt door 40% als behoudend betiteld, tegen 31% vooruitstrevend.

Bruikbaarheid in de praktijk

H&W blijkt nuttig te zijn bij het werk in de praktijk, 65% beoordeelt dit aspect als 'goed'. Acht procent vindt dat ze bij hun dagelijks werk weinig tot helemaal niets aan het blad hebben.

Gebruik van H&W tijdens het onderwijs

Tijdens terugkomdagen op het instituut (eenmaal per week) doen de aios niet veel met de informatie uit het blad. Achtendertig procent van de aios gebruikt het nooit en 52% minder dan 1 keer per maand. Ook voor het onderwijs in de praktijk, bijvoorbeeld bij de leergesprekken, wordt H&W weinig gebruikt; 25% gebruikt het nooit en 58% minder dan eenmaal per maand.

Waardering van H&W-rubrieken

Bijna alle respondenten (94%) lezen de NHG-Standaarden en geven deze het oordeel 'goed'. Een andere rubriek die goed scoort is de kennistoets (85% geeft het oordeel 'goed'). Sommige rubrieken, zoals het NHG-nieuws, worden niet goed gelezen (36% leest ze niet) en krijgen geen goede beoordeling. Hetzelfde geldt voor de POEM's, de boekbesprekingen en de ingezonden brieven (zie tabel 3).

Tabel 3 Waardering van verschillende rubrieken in H&W. Welke rubrieken worden gelezen en hoe worden deze beoordeeld?

	Niet gelezen %	Gelezen, matige waardering %	Gelezen, goede waardering %
Journal	24	27	49
Onderzoeken	9	39	52
NHG-Standaard	1	3	96
Kennistoets	7	5	88
In de praktijk	10	19	71
NHG-nieuws	39	38	23
POEM	46	23	31
Cochrane-review	23	20	57
Boekbespreking	46	26	28
Ingezonden brieven	42	29	29

Wat blijft hangen van het laatste nummer?

Als antwoord op deze open vraag noemen veel aios de NHG-Standaard Acne. Enkele andere antwoorden: 'De laatste weken had ik het erg druk', 'de nieuwe standaard' of 'net terug van vakantie'.

Beschouwing

H&W scoort goed onder aios. Ze hebben bijna allemaal een abonnement en bijna iedereen leest het ook. De tijd die ze daarin steken varieert, sommigen gaan er eens echt voor zitten. Opvallend veel aios lezen ook *Medisch Contact* en bijna de helft leest het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*. H&W beoordelen ze als interessant, goed leesbaar en informatief. De informatie en artikelen zijn in de spreekkamer goed bruikbaar, maar tijdens de terugkomdagen en het contact met de opleider en, de leergesprekken wordt het blad nog niet veel opengeslagen. Een gemiste kans?

De oordelen van de aios over de verschillende rubrieken lopen uiteen. De NHG-Standaard is erg populair en de kennistoets, de gepubliceerde onderzoeken en In de praktijk scoren ook goed. Andere rubrieken waarderen ze een stuk minder.

De respons van 28% is voor een per e-mail uitgezette enquête geen slechte score.³ Het is echter mogelijk dat er zich onder de non-responders (72%) meer niet-lezers bevinden dan onder de responders, wat een vertekening van de cijfers kan geven.

Bij H&W zijn er niet veel lezersonderzoeken gedaan onder zittende huisartsen. Het meest recente dateert uit 2000.¹ Toen bleek uit een uitgebreid onderzoek onder verschillende groepen huisartsen (geen aios) dat zij H&W waardeerden, maar ook saai en moeilijk leesbaar vonden. De NHG-Standaard scoorde ook toen goed. Op basis van dit onderzoek zijn indertijd enkele punten geformuleerd die de leesbaarheid van H&W zouden vergroten. Zo introduceerde de redactie bijvoorbeeld het kader 'Wat is er bekend? Wat is er nieuw?' bij de rubriek onderzoek. De richtlijnen voor auteurs werden verscherpt en de website kreeg een opknappbeurt. Uit het huidige lezersonderzoek blijkt dat aios H&W niet saai vinden en het ook als goed leesbaar beoordelen. Een duidelijke vooruitgang dus.

Hoewel H&W goed ligt bij de aios, wordt het niet veel bij het onderwijs gebruikt. De redactie zou aios meer kunnen betrekken bij het blad door ze bijvoorbeeld POEM's, besprekingen van Cochrane-reviews of commentaren te laten schrijven, die vervolgens ook gepubliceerd worden. Opleiders kunnen aios ook stimuleren om in de onderwijsgroepen vaker onderzoeksartikelen te bespreken. Daar ligt een taak voor de opleidingen.

Abstract

Jongebreur JA. How do junior trainee doctors read and evaluate *Huisarts en Wetenschap*? *Huisarts Wet* 2008;51(6):277-9.

Introduction No study has ever been made of the reading behaviour of junior trainee doctors, even though their opinions are important for the future of H&W. Reason enough for me to canvas the opinion of all junior trainees by means of an Internet questionnaire.

Method I sent an email with a link to the questionnaire to 1,556 trainees studying in all eight training institutes. The questionnaire consisted of eleven multiple choice questions and one open question.

Results In total 432 trainees (28%) completed the questionnaire. Of the respondents, 97% receive H&W at their home address; 80% stated that they found H&W interesting, very readable and informative. The section that scored highest was NHG-Standard, the lowest score was given to NHG-news. During their study at the institutes and during practical tutorials H&W was used by more than 50% less than once per month.

Conclusion Although H&W scores well with junior trainee doctors, it could be used more extensively in teaching. To achieve this, some sections will require brushing up. Also contributions from the trainee doctors themselves would be very welcome, but at present this happens too infrequently.

Een sterke kant van dit aios-lezersonderzoek is het aantal respondenten, zeker omdat het om een per e-mail uitgezette enquête gaat. Om een zo groot mogelijk aantal respondenten te krijgen heb ik de lengte van de enquête beperkt. Daardoor en vanwege de opzet van de antwoordopties, bijvoorbeeld door tegengestelde omschrijvingen (saai – interessant) te gebruiken, konden de respondenten hun antwoorden niet nader specificeren of nuanceren.

Het is duidelijk dat de respondenten H&W graag lezen en het een goede beoordeling geven. Sommige rubrieken in het blad moeten verbeterd worden om hun waardering te verhogen. De redactie stelt een grotere bijdrage van de aios op prijs, bijvoorbeeld in de vorm van ingezonden stukken.

Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar de volgende leden van de interim-redactie voor hun hulp bij het opzetten en uitvoeren van de enquête: Ted van Essen, Hans van der Wouden, Klaas Reenders en Jean Muris.

Literatuur

- 1 Zaat JOM, Tasche MJA. Huisarts en Wetenschap lezen is werk... maar wel leuk werk. Het oordeel van lezers over Huisarts en Wetenschap, het NHG-katern en de website. *Huisarts Wet* 2000;43:455-7.
- 2 Dillman DA, Smyth JD. Design effects in the transition to web-based surveys. *Am J Prev Med* 2007;32(5S):S90-6.
- 3 www.pittigeteksten.nl: lezersonderzoeken via het internet.

Wie zijn de chronische gebruikers van maagmiddelen?

AE Schep-Akkerman, JCC Braspenning, M Bouma, RPTM Grol

Inleiding

Huisartsen schrijven patiënten met maagklachten meestal antacida en maagzuurremmers (H_2 -receptorantagonisten of protonpompremmers) voor als kortdurende behandeling. Maar ook langdurig gebruik van maagzuurremmende medicatie komt veel voor, onder andere om bijwerkingen van andere medicatie te verminderen.¹ Vooral over de complicaties die bij chronisch NSAID-gebruik kunnen optreden is veel bekend en geschreven, en er is een richtlijn over verschenen.² De NHG-Standaard Maagklachten besteedt specifiek aandacht aan dit probleem.³ Het is zinvol langdurig maagzuurremmergebruik te voorkomen of te stoppen, omdat chronisch gebruik van bijvoorbeeld protonpompremmers schadelijk kan zijn.⁴ Staken van onnodig gebruikte maagzuurremmers kan de gezondheidszorg bovendien veel geld besparen.⁴⁻⁶ Onderzoekers toonden aan dat een interventiestrategie om langdurig maagzuurremmergebruik af te bouwen effectief is in de huisartsenpraktijk.^{7,8}

Wij deden onderzoek naar de omvang van het gebruik van maagmiddelen in de Nederlandse huisartsenpraktijk en naar de omvang van het chronische gebruik. Vervolgens keken we om welke patiënten het gaat.

Methode

We maakten gebruik van gegevens uit de Tweede Nationale Studie (NS2). In NS2 hebben 104 huisartspraktijken gedurende een jaar (tussen mei 2000 en april 2002) alle patiëntcontacten met bijbehorende handelingen structureel geregistreerd.⁹ Op basis van het medicatieprescriptiebestand van NS2 selecteerden we alle recepten met betrekking tot antacida en maagzuurremmers (ATC-codes: A02A en A02B).¹⁰ Per patiënt telden we het aantal tabletten van alle recepten op. Wanneer dit aantal boven de negentig per jaar kwam, beschouwden we de betrokken patiënt als een chronische gebruiker van maagmiddelen. Deze maatstaf